„Undirbúningur sveitabygginga"

Í 42. tölubladi „Símanns", p. á., skrifar hr. Þórir Baldvinsson, byggingafrodingur, grein med pessari fyrirsögn.

Greinin er þörf hugvekja til allra peirra sem ætla ad byggja, um ad afla sjer upplýsinga um alt er ad byggingunum lýtur, og nota eftir því sem vid verdur komid, ódýrann tíma til ad draga ad sjer innlent efni. Eiga pessar bendingar ad sjálfsögdu vid, hvort sem um storri eda minni byggingar er ad roda.

En pad er eitt pídingarmikid atridi í „undirbúningi sveitabygginga" sem greinarhöf. ekki mynnist á, og jeg vil hjer gera ad umrodu efni ~~ef vera motti ad pad openbera tóki í taumana, og komid yrdi í veg fyrir frekari leidindi og tjón, en ordid er~~, En pad er skipulag bygginganna, eda pad, hvar á ad setja húsin nidur og hver á ad verda afstada peirra hvers til annars.

En einmitt í pessu, hver afstada húsanna hvers til annars, er, er fólginn sá heildarsvipur sá still, pad listagildi, sú fegrun eda öfugt, sem byggingarnar hafa á pad um hverfi sem pær eru í

Hús getur verid velbygt og fallegt útaf fyrir sig, en pegar pau koma mörg saman, og reka hornin hvert í annad, verdur heildarsvipurinn mjög ópogilegur.

þá er ótalið annað, sem þó er höfuðatriði, að innbirðis afstaða húsa sje þannig að þau verði sem auðveldust í allri notkun. Er það sjerstaklega um sambandið milli grípa-húsa annarsvegar og föður- og áburðar-geymslu ~~annars~~ hinnsvegar. —

Lengst af hefur, hjer á landi, verið nóg torf og grjót til veggjahleðslu, saman, eða sitt í hvorulagi. Það er hvorutveggja að veggir úr þessu efni standa sjaldan mjög lengi og það er auðvelt að rífa þá niður. Það var því meðan þetta byggingar-efni var notað, og er, þar sem það er notað en, auðvelt að breita fyrir-komulagi húsa, ef menn óskuðu.

Öðru máli gegnir nú, þegar farið er að byggja úr steinsteyjne. Þó steinsteyjna til sveita sje sjálfsagt mjög ófullkomin, er þó yfirleitt gengið útfrá að steinbyggingar ~~stin~~ standi einn eða fleiri mannsaldra. Liggur því í augum uppi að ördugt er, og mjög dýrt, að þurfa að breita því sem búið er að gera, og vori þess vert að verja nokkrum tíma, ~~fje~~ og fyrirhöfn og fje, til að undirbúa þetta atriði svo að líklegt sje að við verði unað um nostu framtíð. —

Það mun vera nokkuð algengt að fyrstu steinbyggingarnar á sveitabýlum sjen áburðar- eða hey-geimslur. Má viða sjá að hús þessi hafa verið sett niður þar sem

þægilegast var í augnablikinu að koma þeim fyrir. Gamlir kofar, komnir að falli, latnir stan. í vegi fyrir að þessi framtíðar hús sjen reist þar sem þau yrðu edlilegur og sjálfsagður liðu í framtíðar byggingunum.

Þetta má ekki svo til ganga lengur, í átalið eða af skifta laust, því eins og áður er að vikið, veldur þetta ópægindum og beinu tjóni, og sorir auk þess fegurðarsmekk allra þeirra, sem skilning hafa á hvert menningargildi fagrar heilsteyptar byggingar hafa, þegar þar mynda edlilegt samrœmi innbirðis og falla vel inni umhverfið. —

En hvað á að gera? Hvernig verður þessu kipt í lag svo viðunandi sje, og án þess það hafi veruleg áhrif á byggingarkostnaðinn?

Jeg tel að það openbera egi að taka í taumana og setja lög um þetta efni.

Fyrir stuttu heyrði jeg í útvarpinu að ákveðnum manni var, og það með rjettu, holt fyrir að hann hefði átt manna mestanu þátt þátt í því að við hefðum orðið fyrstir, Íslendingar, allra Norðurlanda þjóð til að setja lög, sem trygðu það að bæjir okkar og sjávarþorp bygðust eftir föstu, fyrir fram ákveðnu formi.

Er ekki jafn sjálfsagt að tryggja það að hinir einstöku sveitabæjir vaxi upp

eftir föstu formi? til nytsemdar, þægindar og fegrunar. Að trygga það að fje því sem þjóðfjelag ið ver til bygginga í sveitum, gegnum beina stýrki og lán, sje skynsamlega og haganlega varið, en að þar fái ekki að ráða tilviljun, geðþótti og þekkingarskortur manna, ~~sem~~ sem aldrei hafa við byggingar ~~hafa~~ fengist.

Geg tel að menn ági hvorki að fá lán eða stýrk, samkvæmt jarðrækterlögunum eða öðrum lögum, nema fyrir liggi samþyktur uppdráttur af heildarbyggingum eins og þar em hugsaðar í nustu framtíð, og að byggt sé svo að byggingin falli inn í þá fyrirætlun.

Teiknistofa Búnaðarbankans ætti að aðstoða menn við slíkar athuganir og láta þeim í té uppdrætti fyrir litla eða enga borgun, enda verði henni falið að hafna eða samþykkja teikningar, sem aðrir gera, og þar með að hafa veg og vanda af þessu þýðingarmikla máli.

Vænti eg að einhverjir fulltrúar sveitanna á opinberum vettvangi, verði til þess að taka þetta mál upp, og fylgja því fram til sigurs.

24/10. '37